På kongressen sidste år vedtog Socialdemokratiet et omfattende og fremsynet kommunalpolitisk program - Borger og Kommune _ som i principielle og konkrete punkter trækker hovedlinjerne op for, hvad vi står for i arbejdet i kommuner og amter. Det er jo her, en meget stor del af Socialdemokratiets idégrundlag gøres til virkelighed - gøres til hverdag.

Udviklingen af samfundet kulturelt, socialt, teknisk og demokratisk sker meget hastigt. Kommunerne og amterne har deres store del af ansvaret herfor.

Derfor må arbejdsform og struktur ikke stivne i traditioner, der ikke stillede samme krav til initiativ, koordinering og planlægning
som vi gør i dag og i morgen.

Samtidig betyder udviklingen, at kommunerne stilles overfor stadigt større og stadigt nye opgaver. Det kræver en fremsynet kommunalpolitik, der er planlagt og økonomisk underbygget. Den enkelte borgers tryghed og trivsel er afhængig af, hvor velordnet og hvor veludviklet det kommunale fællesskab er.

Det kommunale selvstyre

De kommunale grænser og arbejdsformer er brudt op. Konturerne af det nye er ved at være færdige. Befolkningens forventninger til effektivitet, smidighed og evne til løsning af opgaverne i kommunerne er stor.

Det betyder virkeligt store krav til vore kommunale repræsentanters arbejde. De vil leve op til forventningerne. Til den udfordring, som kommunalreformen er. Til den udfordring, der ligger i vælgernes tillid.

Det kommunale selvstyre er et af fundamenterne for vort folkestyre. Der er i tidens løb foretaget mange indskrænkninger i det, nogle af hensyn til borgernes ve og vel, andre fordi regering og folketing savnede tillid til kommunestyrets evne og måske også vilje til at løse de opgaver, som lovgivningen og udviklingen medførte. Årsagen til den manglende tillid var den forældede kommunestruktur og et for ringe indtægtsgrundlag. Men fra 1. april, hvor den nye struktur træder i kraft, skulle grundlaget være der for - efter en hensigtsmæssig opgavefordeling mellem stat, amter og kommuner - at det lokale selvstyre kan komme til fuld udfoldelse. Men det kræver også, at der i lovgivningen fastsættes generelle minimumsniveauer for den kommunale service og de forpligtelser en kommune har overfor sine borgere, så det lokale selvstyre kan blive et positivt og udviklende styre.

Vi må være kommet så langt i demokratisk retning, at de kvinder og mænd, der nu

vælges til de kommunale råd, også må have det økonomiske ansvar, og den kompetence, der er nødvendig for at lokale opgaver fuldt ud kan løses lokalt. Hvad det betyder i mindre administration, tid og penge og i lyst til kommunalt initiativ og rationel planlægning, er indlysende.

Planlægning

Et særligt vigtigt område er:

Den fortsatte målsætningsdebat om kommunernes dispositionsplan

er grundlaget for en økonomisk planlægning, der indeholder flerårige budgetter for drift, anlægsarbejder og finansiering af disse.

Denne økonomiske planlægning må realiseres, hvis vi skal styre udviklingen. Planerne må hvert år revideres i lyset af ny viden og ny erfaring. Hvis vi ikke forstår dette, kan vi ikke styre udviklingen, og vi får ikke en planlagt udvikling og en klar prioritering i løsningen af opgaverne - men vi får en udvikling efter "de forhåndenværende søms princip". Det er altid den dyreste udvikling. Hidtil har vi nogenlunde kunnet klare problemerne i et forholdsvis stillestående samfund - men det går ikke mere, og slet ikke fremover, i et eksplosivt udviklende samfund.

Forholdet til borgerne

Forholdet mellem borgerne, de folkevalgte og den kommunale administration er af afgørende betydning for, at kommunestyret kan virke og virke demokratisk. Uden den størst mulige og ensidige tillid bliver vort folkestyre et skin-demokrati.

For at sikre borgerne mod vilkårlige og direkte forkerte afgørelser, for at få borgernes interesserede og aktive medvirken i kommunestyret er den størst mulige åbenhed og offentlighed om det kommunale arbejde både i rådet, i udvalgene og i forvaltningen nødvendig. Borgernes forståelse for og medvirken til de afgørelser, der træffes, må øges. Og det sker ikke uden en betydelig og effektiv kommunal orienteringsvirksomhed, der oplyser om rettigheder og pligter, der oplyser om problemerne i kommunen og ved saglige og nøgterne informationer tegner et realistisk billede af kommunen.

Først da er det grundlag til stede, hvorved borgernes medindflydelse på og delagtiggørelse i det kommunale styres beslutningsproces kan realiseres og blive til andet end smukke ord og begreber

Vi kan ikke skubbe det fra os og sige, det er for besværligt, at det forsinker og udskyder løsningen af opgaverne. Vi bliver nødt til at finde praktiske løsninger herfor.

Folkestyre er besværligt. Men det er det eneste værdige styre for mennesker at leve under. Det bliver en af 70emes store opgaver for Socialdemokratiet at realisere.

Økonomisk udligning

Men for at selvstyre, borgernes orientering og medindflydelse skal have nogen mening, må økonomien være i orden.

Det tilskuds- og refusionssystem, vi kender i dag - også benævnt byrdefordelingen mellem stat, amter og kommuner - har som oprindeligt formål haft:

For det første at foretage en vis udligning af de økonomiske byrder mellem de mere velstillede og de mindre velstillede egne af landet.

For det andet at opmuntre til at forbedre den kommunale service overfor borgerne.

Forholdene i dag er således, at der er et stærkt misforhold mellem kommunernes service overfor borgerne, afhængig af i hvilke dele af landet man bor.

Men selvfølgelig også afhængig af den politiske sammensætning og aktiviteten i de kommunale råd.

Det er ikke urimeligt at sige:

at hvis befolkningen virkelig vidste, hvilke forskelle de udsættes for I den kommunale service i dag på det uddannelsesmæssige, sociale, kulturelle og også skattemæssige område, afhængigt af om de bor i en "rig" eller "fattig" kommune, ville protesterne blive endog meget højlydte ud over landet.

Den såkaldte "byrdefordelingsreform", som regeringen er så stolt af, ændrer ikke væsentligt på disse forhold.

Udligning af forskellene i kommunernes skattegrundlag og af forskellene i kommunernes udgiftsbehov

var problemer, som reformen skulle klare. Det er ikke lykkedes.

Den økonomiske udligning er ikke løst. Med kommunale skatteprocenter så forskellige som 11 og 22 og med en urimelig forsker i adgangen til de goder, der skulle være en naturlig ret for alle i dagens Danmark, er forskelsbehandlingen af borgerne så urimelig som nogensinde.

Udviklingskommunerne og kommuner med et svagt skattegrundlag er blevet svigtet. Der er heller ikke taget hensyn til, at en kommunes udgifter er særligt store, hvor der er mange ældre, og hvor der er mange børn i "den dyre alder" - udviklings- og uddannelsesalderen. Midlerne mangler til jordkøb, byggemodning, opførelse af børneinstitutioner, skoler, plejehjem m.m.

Det er vel heller ikke uberettiget at sætte et spørgsmål ved visdommen i at fordele de økonomiske byrder mellem stat og kommuner, uden at have fastlagt hvilke opgaver kommuner og amter fremover skal løse. Der må først tages stilling til en fordeling af opgaverne og derefter til den økonomiske fordeling - den økonomi kommunerne skal have for at løse sine opgaver.
Regeringen har selv leveret beviset for, at det ikke er en reform.
128 ud af de 278 kommende storkommuner får tilskud som "vanskeligt stillede".
D.v.s. ca. halvdelen af Danmarks kommuner må, efter en reform er gennemført, betegnes som vanskeligt stillede. Sandheden er, at ulighederne stadig består. De rige kommuner er fortsat rige og de fattige fortsat fattige.
Socialdemokratiets kommunalpolitiske program peger på en løsning. Det er et af de væsentlige punkter i vort program.
Først må opgavefordelingen fastlægges, og i den korte overgangsperiode, til den er afklaret, må de kommuner, der er særligt vanskeligt stillede, have et ekstraordinært tilskud.
Dernæst må hele det nuværende uhensigtsmæssige refusionssystem fjernes og erstattes af:
Et skattegrundlagstilskud, således at alle kommuner og amter med et skattegrundlag under gennemsnittet for hele landet får et tilskud, der bringer dem op på landsgennemsnittet. Det betyder udligning af skattetrykket og udligning af forskellene i kommuneskatteprocenternes størrelse.
For at udligne forskellene i udgiftsbehov i kommunerne ydes der tilskud i forhold til, hvordan befolkningen aldersmæssigt er sammensat. De "dyre" aldersfordelinger for en kommune er børn, unge og ældre. Kommuner, der har særligt mange i de to grupper, skal have tilskud.
Der skal oprettes et statsligt finansieringsfond, således at kommuner i udvikling har sikkerhed for, at en vis del af dens øgede anlægsudgifter til skoler, institutioner o.s.v., der følger af en stærk befolkningstilvækst, kan lånes i denne fond.
En byrdefordeling efter disse principper ville løse problemerne og være et smidigt, effektivt og administrativt let system. Men regeringen ville ikke lytte til de socialdemokratiske forslag - det er helt uforståeligt. Det kommer nu store befolkningsgrupper i de mindre velhavende kommuner til at mærke.
Ny linje i kommunalpolitikken

Ny linje og ny stil i kommunalpolitikken er på vej. Først og fremmest gennem det kommunalpolitiske program og gennem de detaljerede programmer, som Socialdemokratiet lægger frem i de enkelte kommuner og amter. Her bliver arbejdsopgaverne, vi sætter ind på at løse i de kommende fire år, belyst. Det er realistiske programmer, og programmer der handles efter. Dernæst også i den mere markerede politiske deling, som vil finde sted i de kommunale råd, efter at de nye kommuner og amter er dannet. Det vil ikke betyde, at rådssalene omdannes til politiske slagmarker. Kommunestyret er et samarbejdende styre, der skal skabe resultater, Og endelig ved den større åbenhed og offentlighed om de kommunale problemer og beslutninger.

Regeringspartierne er bange for at tabe kommunevalget, derfor har de travlt med gennem pressen at forsikre om, at der ingen landspolitisk situation er i kommunevalget, at det udelukkende er lokale valg om lokale personer og problemer. Ethvert valg er politisk. Socialdemokratiet skal ikke medvirke til at gøre valget i kommunerne landspolitisk, men nok politiske så det også bliver et valg efter politiske linjer, efter programmer og om partiernes personer. Men ved valget i amterne vil den landspolitiske betydning klart vise sig.

Vi står stærkt i denne situation, vi har en politik, der passer til 70erne. Vi har unge og ældre kandidater, som i kraft af dygtigt og initiativrigt kommunalt arbejde nyder fuld tillid hos vælgerne.

Ved at styrke den socialdemokratiske indflydelse i de kommunale råd, i amtsrådene, sikres en fremsynet udvikling i alle dele af landet, sikres tryghed og trivsel for den enkelte, sikres Retten til at være menneske.